

World Energy Council
CONSEIL MONDIAL DE L'ENERGIE

Turkish National Committee
COMITE NATIONAL TURC

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi

TÜRKİYE 10. ENERJİ KONGRESİ
SONUÇ BİLDİRGESİ

27-30 Kasım 2006

İstanbul

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi'nin (DEK-TMK) 1953 yılından bu yana, geleneksel olarak düzenlediği "Türkiye Enerji Kongreleri"nin 10.'su 27-30 Kasım 2006 tarihlerinde İstanbul'da Harbiye Askeri Müze ve Kültür Sarayı'nda gerçekleştirildi.

Kongre, enerji alanında görev yapan kamu ve özel sektör kuruluşları, sivil toplum örgütleri, meslek odaları, akademik kuruluşlar ve bankalar ile siyasal partileri temsil eden 865 katılımcı ile yapıldı.

Dünya Enerji Konseyi Türk Milli Komitesi Yönetim Kurulu Başkanı Süreyya Yücel Özden'in konuşmasıyla başlatılan Açılış Oturumu'na Sn. Cumhurbaşkanı Kongre'nin önemini vurguladığı bir mesaj göndermiştir. CHP Genel Başkanı Deniz Baykal, ETKB Müsteşarı Doç.Dr.Sami Demirbilek, TBMM Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu Başkanı Dr.Soner Aksoy ve EPDK Başkanı Yusuf Günay tarafından açılış oturumunda Türkiye'nin güncel enerji sorunları dile getirildi. Ayrıca, Dünya Enerji Konseyi Genel Sekreteri Gerald Doucet ve Uluslararası Enerji Ajansı Baş Ekonomisti Dr.Fatih Birol yaptıkları konuşmalarda görüşlerini açıkladılar. Kongre'nin açılışına Sn. Başbakan'ın, bakanların ve milletvekillerinin kutlama mesajları da ulaştı.

Kongre'nin 4. gününe katılan 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, enerji konusunda Dünya ve Türkiye'deki gelişmeleri irdeleyen ve geleceğe ışık tutan bir konuşma yaptı.

Kongre'de açılış da dahil olmak üzere, 21 oturum gerçekleştirildi ve enerji konusu hidrolik, kömür, petrol, doğal gaz, nükleer, rüzgar ve jeotermal gibi kaynaklar kapsamında, teknik, ekonomik, çevre ve yasalar ışığında ele alındı ve ülkemizdeki mevcut durum ile uygulamalar irdelendi ve geleceğe dönük çözüm önerileri dile getirildi.

Enerji konusunun Dünya, Bölge ve Ülkemiz ölçeğinde tüm yönleri ile ele alındığı oturumlarda 184 konuşmacı sunuş yaptı, ayrıca enerji sektöründen salonlarda hazır bulunan izleyicilerinin soru ve yanıtları konuların daha detaylı olarak analiz edilmesine katkı sağladı.

Kongre'ye katılan konuşmacıların bildirimleri kongreden önce derlenerek Kongre'nin açılışında delegelere sunuldu.

Kongre oturumlarında konuşmacılar aşağıda listelenen tespit ve önerilerini belirtmiştir. Liste incelendiğinde görüleceği üzere, zaman zaman birbirleri ile tamamen zıt görüşlerin dile getirilmesi konuların tüm boyutları ile tartışılmasını, karşı görüşlerin demokratik bir şekilde ifade edilmesine olanak sağlamıştır. Kongre'de ifade edilen görüşler oturumlarda dile getirildiği biçimde aşağıdaki B ve C bölümlerinde verilmiştir.

A Bölümünde ise DEK-TMK'nin Kongre'de tartışılan konular ışığında enerji sektörü hakkındaki değerlendirmeleri sunulmaktadır.

A- DÜNYA ENERJİ KONSEYİ TÜRK MİLLİ KOMİTESİ 10. ENERJİ KONGRESİ DEĞERLENDİRMESİ

- 1. Dünya'daki petrol ve doğal gaz tüketimi ve fiyatlarındaki belirsizlik ve olumsuz senaryo beklentisi Türkiye'nin dış kaynaklara bağımlılığının dikkatle yönetilmesi ve planlanması gereğini ortaya koymuştur. Bu nedenlerle enerji tüketiminde yerli kaynakların payı süratle artırılmalıdır. Bu amaçla, yatırımcıyı yeterince teşvik etmeyen mevzuatımız gözden geçirilmeli, enerji üzerinden alınan vergiler yatırımcıyı teşvik edecek şekilde tekrar düzenlenmelidir.**
- 2. Dünya'daki iklim değişikliği politikalarının dikkatle izlenerek, ülke çıkarlarına uygun politika ve hedef ile alternatif senaryoların tüm sektörlerin görüş birliği sağlanarak hazırlanması gereklidir.**
- 3. Türkiye enerji sektörü, her kesimin görüş birliği ile hazırlanmış, somut hedefleri olan uzun vadeli bir stratejiye acilen ihtiyaç duymaktadır. Sektörde arz ve talep tahminlerinin ülke gerçeklerini daha iyi belirten gelişmiş modellerle ve uzman kadrolar eliyle yapılması sağlanmalıdır.**
- 4. Türkiye'de elektrik enerjisinde bir arz güvenliği tehlikesi mevcuttur. Yeni üretim tesislerinin devreye alınması, mevcutların rehabilite edilmesi, dağıtımdaki kaçak ve kayıpların azaltılması ve talebin yönetilmesi ile ilgili olarak bir acil durum planı hazırlanarak uygulamaya konulmalıdır. Acil önlemler alınmadığı takdirde, 2009**

yılından itibaren Ülkede elektrik enerjisi yetersizliği ile karşı karşıya kalınması büyük olasılıktır.

- 5. Türkiye’de özelleştirme serbestleştirme ile birlikte yürütülmektedir. Serbest piyasa ve rekabet konusunda bazı yasaların yürürlüğe girmiş ve ilgili kurumların oluşturulmuş olmasına rağmen, “Rekabet” ve “Serbest Piyasa” kavramları henüz tam olarak anlaşılammış ve modelin öngördüğü rekabet olgusu gerçekleştirilememiş, arz güvenliği tehlikeye düşmüştür. Serbest piyasa modelinde sektörde özel, kamu ayrımı yapmadan her iki kesimin birlikte yatırım yapması sağlanmalıdır. Bu durumda sektördeki faaliyet gösteren kamu kuruluşlarının serbest piyasa ve rekabet şartlarına uyum gösterebilmesi için özertleştirilmeleri gerekmektedir.**
- 6. Kömür, petrol ve doğal gaz üretiminin arttırılması için arama faaliyetlerine hız verilmesi gereklidir.**
- 7. Üretimden tüketimin son noktasına kadar enerji verimliliğinin arttırılması ve Türkiye ekonomisinin daha az enerji yoğun hale getirilmesi ile sadece enerji arz güvenliğimizin arttırılmayacak, ayrıca ithalat bağımlılığımız ve bunun ekonomik yükünün azaltılmasına, yeni enerji tesisleri yatırım ihtiyaçlarının ötelenmesine, hava kirliliğinin ve iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasına ve yeni istihdam alanlarının yaratılmasına katkı sağlanacaktır. Bu nedenle enerji verimliliğine yatırım destekleri sağlanmalı ve bunun için bir fon oluşturulmalıdır.**
- 8. Yenilenebilir enerji, Türkiye’nin şanslı olduğu bir alandır. Başta hidrolik kaynaklarımız olmak üzere büyük-küçük ayrımı yapmadan, yatırımların hızlandırılması amacıyla bulunacak yenilikçi yaklaşımlarla bu kaynakların geliştirilmesi teşvik edilmelidir. Sınır aşan sular üzerindeki planlanan santraller ile depolu santraller de bir sahip oldukları avantajlar nedeniyle bir an önce gerçekleştirilmelidir.**
- 9. Türkiye hiçbir enerji seçeneğini göz ardı etmemelidir. Nükleer enerji de bu çerçevede göz önünde bulundurulması ve uzun vadeli bir enerji planının parçası olması gereken bir konudur. Nükleer teknolojinin Türkiye’de bilinmesi ile ilgili genel bir ortak algılamının var olduğu söylenebilirse de Türkiye’de bir nükleer santralin kurulması hususu, toplumda, uzman çevrelerde ve yatırımcılar arasında tartışma konusudur. Nükleer santrallerin Dünya’daki durumu yakından takip edilmeli, yurdumuzda nükleer santral kurulması konusu, teknolojik, ekonomik ve atık sorunları açısından sağlıklı olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca, konunun her yönü ile kamuoyunda tartışılması ve ortak bir anlayış zeminin oluşturulması sağlanmalıdır.**
- 10. Türkiye bulunduğu coğrafya nedeniyle doğal gaz ve petrolde ve hatta elektrik enerjisinde bir etkili köprü konumundadır. Bunun tam olarak gerçekleşmesi için gerekli yatırımlar yapılmalıdır. Ayrıca sadece transit olma konumu değil naklettiği enerji kaynaklarının ticaretinde de söz sahibi olacak şekilde anlaşmalar bağtlanmalıdır. Bu şekilde ülkenin Dünya enerji sektöründeki stratejik önemi daha da artacak, içerdeki arz güvenliğine de olumlu katkı sağlanacaktır.**
- 11. Bu güne kadar enerji teknolojilerinin araştırılması ve geliştirilmesi ile ilgili olarak, Türkiye’de etkin bir destek sağlanmamıştır. Özellikle kömür ve yenilenebilir öz kaynakların verimli ve çevre dostu teknolojilerle değerlendirilmesini ve hızlı bir şekilde piyasada kullanılmasını sağlamak üzere AR-GE destekleri kanalize edilmeli sektörel AR-GE kuruluşlarının oluşması sağlanmalıdır.**
- 12. İçinde bulunduğumuz Avrupa Birliği ile müzakere sürecinde; mevcut politika ve mevzuata uyum çalışmalarının yanısıra, dinamik bir şekilde değişen ve yenilenen mevzuatın da takip edilerek, uyum yönünde gerekli çalışmaların hemen yapılması, ülkemizin bu alanda bölge içinde taşıdığı rolün güçlendirilmesi açısından önemlidir.**
- 13. Sektörde yapılması gerekli yeni yatırımların gerçekleştirilmesine olanak sağlamak için mevcut yasa ve mevzuatta teknik, idari ve finans temini ile ilgili değişiklikler yapılmalı, kullanılan modellerin geliştirilmesi sağlanmalıdır.**

14. DEK-TMK bu Kongre sonuçlarının uygulanmasını, çeşitli çalışmalarla izleyecek ve görüşlerini kamuoyuna açıklayacak.

B. TÜRKİYE ENERJİ SEKTÖRÜ

1. Genel

1. Türkiye enerji sektörü, her kesimin görüş birliğinde olduğu belirli ve uzun vadeli bir stratejiye sahip değildir. Ulusal enerji stratejileri, enerjinin sürdürülebilir gelişmesini destekleyecek karakterde ve ulusal enerji politikalarındaki hedeflere ulaşmak için konulan esaslara her zaman bağlı kalmak ve uzun vadeli olmalıdır.
2. Elektrik enerjisinde arz güvenliği tehlikededir. Yeni üretim tesisleri devreye alınmalıdır.
3. Sürdürülebilir enerji politikası için yerli kaynaklara yönelmesi gerekmektedir.
4. Kömür aramalarına hız verilmeli, yeni kömür rezervlerinin ortaya çıkarılması için çalışmalar yapılmalıdır.
5. Türkiye'nin enerji talebi dikkate alındığında, gaz tedariği konusunda Rusya'ya olan bağımlılığı önemli riskler taşımaktadır.
6. Avrupa komisyonu tarafından Avrupa Kömür Federasyonu Birliği EPSU'ya yaptırılan bir çalışmada enerji konusunda serbestleşme ile arz güvenilirliğinin sağlanması kavramlarının birbirini destekleyen kavramlar olmadığı sorgulanmaktadır. Bu nedenle bu sorgulamaların kesin yanıtlarının alınması önemlidir.

2- Serbest Piyasa, Rekabet ve Özelleştirme

1. Yasama, yürütme ve yargı erkinin ulusun elinde olduğu demokratik devlet yapısı içinde sektörün kamusal hizmet anlayışı doğrultusunda yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.
2. Serbest Piyasa ve Rekabet konusunda bazı yasaların yürürlüğe girmiş ve ilgili kurumların oluşturulmuş olmasına rağmen, "Rekabet" ve "Serbest Piyasa" kavramlarının, henüz, tam olarak anlaşılammıştır. Ülkemizde sektörün bu kavramlara göre işlev yapabilme durumuna gelmesi için zamana ve yeni düzenlemelere gereksinim duyulmaktadır.
3. Serbest piyasa modeli ile bugüne kadar yeterli yatırım ortamı yaratılamamıştır. Bu da arz güvenilirliğini tehlikeye sokmaktadır.
4. Serbest piyasa modeline geçilen süreç içinde, modelin öngördüğü rekabet olgusu gerçekleştirilememiştir. Aynı şekilde arz güvenilirliğini sağlayacak önlemler de alınamamıştır.
5. Özelleştirme, diğer ülkelerdeki uygulamalardan da görüldüğü gibi sonuçta tekelleşmeyi doğurmaktadır. Örneğin, AB'de bu nedenle 4 büyük şirket hakkında soruşturma başlamıştır.
6. Serbestleşme için özelleştirme birçok ülkede uygulandığı gibi olmazsa olmaz bir şart değildir. Her ülke konuyu kendi şartlarına göre değerlendirmelidir.
7. Kamu hizmetlerinin özelleştirmesi, bu hizmetlerden yararlanan vatandaşların aleyhine sonuçlar doğurmaktadır. Kamusal hizmet üretiminin özel tekellere devri, devletin ulusal ve sosyal niteliğini zayıflatmasına paralel olarak demokrasiyi de zayıflatmaktadır. Elektrik enerjisinin serbestleşmesi sürecinde bugün gelinen noktada sorunların sektörel düzeyde kamu yararına çözümü olanaksızlaşmıştır.
8. Kamu hizmetlerinin özelleştirmesi, kamunun bu hizmetlerin yürütülmesi ile ilgili sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Kamu bu konuda ortaya çıkacak eksiklikleri gidermek zorundadır.
9. Arz güvenilirliğinin sağlanması için sektörde ticari faaliyet gösteren kamu kuruluşlarının serbest piyasa şartlarına uyum gösterebilmesi için özertleştirilmeleri gerekmektedir.
10. Sektörde özel, kamu ayrımı yapmak serbestleşmenin gereği değildir. Sektörde her iki sektör de birlikte yer almalıdır.
11. Enerji sektöründe yatırım ve sermaye ihtiyacı için, üreticilerin, dağıtıcıların, müteahhitlerin, işletmecilerin bir araya geleceği bir yatırım modeli geliştirilmelidir. Böylece yatırımlara kaynak bulunabilir.

12. 4628, YEK ve diğer ilgili yasalar yatırımcıları teşvik edecek şekilde gözden geçirilmeli, yeni finansman modelleri geliştirilmelidir.
13. Enerji üzerinden alınan ve sektöre geri dönüşü olmayan kesinti ve vergiler kaldırılmalıdır.
14. Yatırım istikrarının sağlanması, bölgesel dar boğazlar, duyarlılık ve manipülasyonlara karşı sistemin sağlam bir yapıya kavuşturulması şarttır.
15. Tahkimin doğuracağı olumsuz sonuçların önlenmesi için sözleşmelerin yapımında titiz ve hukuka uygun davranılması gerekmektedir.
16. Elektrik üretiminde yedek kapasite yaratmak yalnızca kamunun görevi olmamalı, özel sektöre de yedek kapasite kurma zorunluluğu getirilmelidir.
17. Yeni piyasa modeli ile özellikle üretim yatırımları zorlaşmıştır. Kolaylaştırıcı önlemler alınmalıdır. Sektörde bugün yatırımlar sadece özel sektörden bekleniyor. Özel ve kamu kesiminin birlikte çalışacağı orta yol bulunmalıdır ve her iki kesim için de yatırım ortamı yaratılmalıdır.
18. Sektörde yer alan çeşitli kuruluşlar arasındaki ilişkilerin iyi işletilememesinden doğan sorunların giderilmesi gerekir.

3- Enerji Talep ve Üretim Projeksiyonları

1. Enerji talep tahminleri için eski modelleri terk edilmeli, ileriye dönük gelişmiş ekonomilerde kullanılanları örnek alarak Türkiye şartlarına uygun bilimsel gelişmişlik yapısına sahip yeni modeller kurulmalıdır.
2. Türkiye’de enerji kaynaklarının rezerv ve üretim potansiyelinin belirlenmesindeki metodoloji konusunda uzlaşma sağlanmalı , bu konudaki çelişkili bilgi yapısı ortadan kaldırılmalıdır.

4- Hidrolik Enerji'nin Gelişimi

1. Yaklaşık 450 adet (50 MW altındaki) küçük kapasiteli hidrolik santrallerin yapımının özel sektör tarafından gerçekleştirilmesi uygun olacaktır.
2. Milli enerji kaynağımız olan hidrolik enerji için yapılacak yatırımlar enerjide dışa bağımlılığı azaltacaktır. Bu bağlamda, hidroelektrik santralleri elektro mekanik teçhizatının yerli imalatı konusunda yerli sanayicilerimizin teşvik edilmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.
3. Hidrolik santrallerin rehabilitasyonundan elde edilecek ek üretimin en ucuz kaynak olduğu unutulmamalıdır.
4. Özel sektör tarafından inşa edilecek hidrolik santrallerin kamu yararına kontrol edilebilmesi için mekanizmalar geliştirilmelidir.
5. Elektrik enerjisinde puant yük ihtiyacının karşılanmasında pompa depolamalı hidrolik santraller uygulamaya konmalıdır.
6. Sınır aşan sular üzerinde planlanan hidroelektrik santrallerin bir an önce ve öncelikle inşa edilerek işletmeye alınması gereklidir.

5- Yenilenebilir Enerji

1. Yenilenebilir enerjinin AB’de olduğu gibi yaygın bir şekilde kullanımının hedeflenmesi gerekmektedir. Bunu temin için elektrik kuruluşları tarafından üretilen Yeşil Enerji’ye kullanım zorunluluğu getirilmeli ve teşvik edilmelidir.
2. Rüzgar enerjisinin dalgalanabilir üretim özelliği dikkate alınarak, talebin kesintisiz olarak karşılanması için gerekli tedbirler de gözönüne alınarak teşvik önlemleri düzenlenmelidir.
3. Jeotermal uygulamaların yaygınlaşması için Jeotermal yatırımlar desteklenmeli ve teşvik edilmelidir. Jeotermal enerjinin sadece elektrik üretiminde değil diğer alanlardaki kullanımını da düzenleyecek mevzuatın bir an önce çıkartılması gerekmektedir.
4. Jeotermal ile ısıtmanın mümkün olduğu yerlerde, doğal gaz ile ısıtmanın önlenmesi için özendirici önlemler alınmalıdır.
5. Güneş pili kullanımının yaygınlaşması için yapılacak çalışmalar desteklenmelidir.

6. Türkiye enerji üretim-tüketim dengesi içinde, uygun bir yelpazede biyoyakıtlar giderek artan oranlarda yer bulmalıdır.

6- Nükleer Enerji

1. Nükleer santrallerin Dünya'daki durumu yakından takip edilmeli, yurdumuzda nükleer santral kurulması konusu, teknolojik, ekonomik ve atık sorunları açısından sağlıklı olarak değerlendirilmelidir.
2. Tüm Dünya'da olduğu gibi Türkiye'de de nükleer enerji, her yönü ile kamuoyunda tartışılması ve ortak bir anlayış zemini oluşturulmalıdır.

7- Enerji ve Çevre

1. Enerji, kalkınma ve çevre için vazgeçilmez bir girdidir. Enerji ve çevre politikalarının uyumu, sürdürülebilir kalkınmanın vazgeçilmez unsurudur.
2. Özellikle sera gazları salınımı konusunda Türkiye kendine hedefler koymak zorundadır.
3. Kentsel atıklardan enerji üretiminde yararlanacak projeler hazırlanmalı, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı için darboğazlar aşılmalıdır.
4. Boğazlardaki tanker trafiği ile ilgili risk yönetimi konusunda daha ciddi önlemler alınmalıdır. Riski en alt düzeye indirecek çalışmalar desteklenmelidir.

8- Enerji Verimliliği

1. Türkiye'de enerji verimliliğinin artırılması yönünde çok büyük imkanlar olduğu tespit edilmiştir. Bu potansiyelin geri kazanılması Türkiye'nin enerji arzına çok kısa sürede önemli katkı sağlayacaktır. Enerji verimliliğine hızla yatırım yapılması gereklidir. Bu yatırımlar enerji arzı için yapılacak yatırımlar arasında en maliyet etkin yatırımlar olacaktır.
2. Enerji verimliliğinin artırılmasını sağlamak için somut uygulamaların derhal başlatılması gerekmektedir. Bu konuda en önemli adım "Enerji Verimliliği" yasasının çıkarılmasıdır. Ayrıca kamu ve özel sektör yöneticilerinin, halkın ve sanayicinin enerji verimliliği konusunda bilinçlendirilmesine ve eğitilmesine de büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bu ihtiyaçların giderilmesine kamu kuruluşları önceliğinde başlanabilir.

9- Enerji Teknolojileri

1. Türkiye'de Enerji sektörüne yönelik Ar-Ge bütçelerinin / harcamalarının OECD ortalamasından çok az olduğu dikkate alındığında; daha çok kaynak yaratılmalı gereklidir. Yeni nesil / güncel teknolojiler izlenmelidir. Enerji dönüşüm teknolojilerinde verimliliğe ve ekonomikliğe yönelik Ar-Ge çalışmaları çok kısıtlı sayıda olmasına rağmen ümit vericidir.
2. Temiz kömür teknolojileri geliştirilerek, yerli kömür kaynakları çevre kısıtları dikkate alınarak verimli bir şekilde değerlendirilmelidir.
3. Jeotermal sahalarda elektrik üretimine yönelik çalışmalarda uygun çevrim teknolojisinin seçilmesinde yüksek termik / sistem verimliliği ve entegre tesis olma kriterleri dikkate alınmalıdır.
4. Sodyum bor hidrür %10,8'lik hidrojen depolama kapasitesiyle kimyasal hidrojen depolama teknikleri içinde en iyisidir. Dünyanın en büyük bor rezervlerine sahip Türkiye, sodyum bor hidrürün kullanıldığı yakıt pilleri pazarında iddialı konuma gelebilecek ve 20 milyar dolarlık yakıt pili pazarında söz sahibi olabilecektir. Bu yönde gerekli çalışmalar yapılmalıdır.

10- Türkiye'nin Enerji İletim Sistemi ve Enerji Koridoru Olmasına İlişkin Değerlendirmeler

1. Elektrik sistemlerinde iletim, üretim ve dağıtımı bir bütün olarak ele alınmalı ve aralarında çok güçlü bir koordinasyonun kurulmalı ve taraflar arasındaki ilişkiler çok açık ve ayrıntılı kurallara bağlanmalı bunun sonucu etkin bir işletim sağlanmalıdır.

2. Avrupa Birliği projeleri kapsamında "Türkiye Elektrik Sisteminin Frekans Kalitesinin UCTE Kriterlerine Uyumlu Hale Getirilmesi" projesi çalışmaları en güvenilir ve en verimli işletme modeli oluşturularak sonuçlandırılmalıdır.
3. UCTE kapsamındaki elektrik enterkoneksiyonları için Türkiye eğitim ve hazırlık çalışmalarını bir an önce bitirip Avrupa ve Orta Doğu bağlantılarını tamamlayarak Akdeniz çemberini oluşturmalıdır.
4. Güç sistemlerinde, teknik ve ekonomik avantajlardan dolayı diğer ülkeler ile enterkoneksiyonlar kaçınılmaz biçimde gereklilik arz etmektedir.
5. Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle Hazar ve Orta Doğu bölgelerindeki hidrokarbon kaynakları için kritik bir yörede yer almakta olup, ülkelerin milli ve çok uluslu şirketleri vasıtasıyla ürettikleri doğal gaz ve ham petrolü gerek boru hatları ile Avrupa'ya, gerekse Ceyhan terminali üzerinden deniz yoluyla diğer dünya pazarlarına ulaştıracak her türlü plan ve projenin uygulanabileceği bir enerji köprüsüdür.
6. Türkiye'nin hem doğal gaz hem de ham petrol boru hatları ile bir enerji köprüsü ve terminali olması çalışmaları etkin biçimde devam ettirilmeli ve bu anlamda Samsun-Ceyhan ham petrol ve Nabucco doğal gaz projeleri bir an önce hayata geçirilmelidir.
7. Avrupa Birliği'nin gaz tedarikinde Türkiye'nin rolünü etkin hale getirmek için; ihraç etme hakkı sağlanarak doğal gaz naklinin artırılması, Avrupa ve Orta Doğu arasında transit görevinin gerçekleştirilmesi ve Ceyhan'da doğal gaz sıvılaştırma tesisi kurulması yarar sağlayacaktır.
8. Yurtiçi petrol ve doğal gaz arama faaliyetleri arttırılmalıdır. Yüksek potansiyele sahip olduğu tahmin edilen denizlerimizde petrol ve doğal gaz arama faaliyetlerine ağırlık verilmelidir.
9. Petrol Kanun tasarısında yurtiçi arama yatırımlarını teşvik edici önemler alınmalıdır. Yine söz konusu tasarıda TPAO milli petrol şirketi olarak desteklenmelidir.

11- AB Enerji Sektörü

1. Avrupa Topluluğu açısından enerji arz ve güvenliği unsurları özel önem arz etmektedir. Ülkelerin uygulamalarındaki farklılıklar ve eksiklikler, Topluluk bünyesinde rekabetin korunması ve ortak pazarın etkin işleyişini tesis etmek üzere daha ayrıntılı ortak düzenlemelere gidilmesine neden teşkil etmektedir. Bu çerçevede, içinde bulunduğumuz müzakere sürecinde, sadece mevcut politika ve mevzuata uyum değil, dinamik bir şekilde değişen ve yenilenen mevzuatın da takip edilerek, uyum yönünde gerekli çalışmaların, ivme kaybetmeden yapılması ülkemizin bu alanda bölge içinde taşıdığı rolün güçlendirilmesi açısından da önemlidir.
2. Avrupa Topluluğunun çevre alanında oldukça ayrıntılı bir şekilde düzenleme yapmakta olması enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları konularını ön plana çıkarmaktadır. Bu çerçevede, Topluluk bünyesinde ortak hedefler belirlenmesi yoluyla etkin bir politika güdülmeye çalışılmaktadır. Bu alanda kaydedilecek gelişmeler, çevre politikaları paralelinde açılımlar tesis edilebilmesi açısından da önemlidir.
3. Ülkemiz açısından enerji konusu, gerek Avrupa Birliğinin enerji ihtiyacına cevap verecek koridorlar üzerinde bulunması itibarıyla, gerekse de ülkemizin enerji ihtiyacı ve kaynakları değerlendirildiğinde önümüzdeki dönemde de özel önemini koruyacaktır.
4. Avrupa Birliği düzenlemelerinde uyuma yönelik olarak elektrik, gaz ve petrol ile ilgili alanlarda gerek kurumsal, gerekse mevzuat anlamında, ülkemizde önemli ölçüde temel düzenleme tamamlanmış ve kurumsal kapasite oluşturulmuş olmakla birlikte, etkin uygulama için ilave düzenlemelere ihtiyaç bulunmaktadır.
5. Enerji bağımlılığı ve çevresel kaygılar değerlendirildiğinde enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji kaynakları, Avrupa Birliğine paralel olarak ülkemiz açısından da üzerinde önemle durulması gereken bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede finansman kaynaklarının güçlendirilmesi, bu alanlarda AR-GE kapasitesinin ve çalışmalarının artırılması, teknolojik gelişmenin desteklenmesi arz güvenliği, sürdürülebilir kalkınma ve rekabetin artırılması açısından da özel önem arz eden hususlardandır.

C- DÜNYA'DAKİ DURUM

1. Dünya enerji talebi giderek artmaktadır. Bu artışın önemli bir bölümü, Çin ve Hindistan'daki artıştan kaynaklanmaktadır. Bu iki önemli ülkedeki talep artışının hangi kaynaklardan karşılanacağı konusunda belirsizlik bulunmaktadır. Bu belirsizlik ortamı içerisinde önümüzdeki 10 yıl zarfında bu ülkelerde alınacak kararlar uzun vadede dünyanın enerji yapısının, enerji fiyatlarının ve çevre problemlerinin belirleyicisi olacaktır.
2. Dünya enerji talebinin karşılanmasında kaynak kullanımı açısından bütün enerji kaynaklarına açık ve eşit mesafede olunması optimum çözümlerin elde edilmesini sağlayacaktır.
3. Enerji güvenilirliği son günlerde giderek daha da önem kazanmaktadır. Enerji konusunda bağımlılık daha çok hangi kaynağa, nereden temin edildiğine bağlı olarak değişik anlamlar taşımaktadır.
4. Dünya enerji pazarının geleceğini eskiden olduğu gibi yine petroldeki gelişmeler belirleyecektir. Petrol fiyatlarının gelecekte önemli sapmalar göstereceği ve fiyat istikrarı açısından riskler taşıyacağı tahmin edilmektedir.
5. Petrol rezervleri Kuzey Avrupa, Rusya, Güney Amerika'da gidererek tükenmekle birlikte, teknolojik gelişmeler ve yeni ekonomik değerlendirmeler; konvansiyonel olmayan petrol üretim yöntemleri ile bu eksikliğin bir ölçüde giderilebileceği düşünülmektedir. Ancak İran, Suudi Arabistan ve Irak gibi politik sorunları olan ülkelerin petrol arzı açısından öneminin daha da artacağı tahmin edilmektedir.
6. Dünya'da kömür kaynakları diğer fosil yakıtlara kıyasla coğrafik açıdan daha yaygın ve bol miktarda bulunmaktadır. Bu husus, kömürün tedariki ve fiyatlarında bir istikrara neden olmaktadır.
7. Dünya kömür fiyatları tarihsel olarak istikrarlı ve diğer enerji türlerine kıyasla daha düşük fiyat artışları ile gelişmektedir. Bu açıdan kömür, enerjiye erişilebilirlik kavramını tam olarak sağlayan bir enerji kaynağıdır.
8. Kömür kullanımında karbon tutulması ve depolanması gibi teknolojiler geliştirilmekte ve yakın bir tarihte bu teknolojilerin ticari kullanımına geçileceği düşünülmektedir.